

تأثیر مخرب گرانی، تورم و افزایش نرخ ارز بر هدفمندی یارانه‌ها

۱ مقدمه

فرآیند مهم و ظریف هدفمندی یارانه‌ها متوقف شده است. اصلی‌ترین دلیل توقف این فرآیند گرانی، تورم افزایش نرخ ارز و در یک کلمه بحران و نا آرامی در اقتصاد کشور است. اما چرا دست آورد های فعلی هدفمندی یارانه‌ها، با تورم، گرانی و افزایش نرخ ارز در معرض خطر قرار می‌گیرد، موضوع این نوشته است.

۲ هدفمندی یارانه‌ها چه مزیت‌هایی داشت؟

ضامن اصلی پیروزی طرح هدفمندی یارانه‌ها، مزیت‌های کوتاه مدت و بلند مدت اجرای این طرح برای مردم، صنعت، تولید ملی و در نهایت دولت است. شرایط فعلی اقتصاد کشور، این مزیت‌ها را کم رنگ می‌کند.

۲,۱ جلوگیری از قاچاق سوخت

وقتی قیمت سوخت در قیاس با قیمت سوخت جهانی به نحو فاحشی پایین‌تر باشد، قاچاق سوخت رونق می‌گیرد. با هدفمندی یارانه‌ها قیمت سوخت به قیمت جهانی نزدیک و از صرفه‌ی قاچاق سوخت کاسته می‌شد، اما بالا رفتن نرخ ارز باعث شد که قیمت بنزین به ازای هر لیتر هفتصد تومان نیز در مقابل هر دلار ۲۰۰۰ تومانی اندک باشد و قاچاق سوخت دوباره رونق بگیرد و لزوم برخورد های پلیسی جدی‌تر شود.

۲,۲ ایجاد انگیزه برای صرفه جویی

با بالا رفتن و واقعی شدن قیمت‌های آب و انرژی علی‌الاصول انتظار می‌رود در صورت ثبات قیمت‌ها، بخش‌های مختلف اقتصادی به هدر رفت منابع خود توجه کنند و جلوی آن را بگیرند. اما امروز با گرانی‌های پی در پی همه‌ی اجناس و کاهش ارزش پول ملی (حتی به صورت ظاهری) می‌توان بدون بهینه سازی و

صرفه جویی خاصی افزایش هزینه ها را در افزایش قیمت فروش جبران نمود. اتفاقی که با هر چه بالاتر رفتن قیمت‌های به کرات افتاده است.

۲,۳ صرفه جویی و پس انداز یارانه های پرداختی

با تورم و گرانی روز به روز از ارزش یارانه هایی که تا کنون در ۱۸ مرحله به مردم پرداخت شده است کاسته می‌شود. یعنی انگیزه‌ی صرفه جویی و در عوض نگه داشتن یارانه ها به عنوان پس انداز کمتر می‌شود.

۲,۴ ایجاد آگاهی عمومی نسبت به اهمیت ثروت‌های ملی

با اجرای فاز نخست هدفمندی یارانه ها، مردم نسبت به بر چسب انرژی، نسبت به بهینه سازی مصرف انرژی و لزوم کاهش مصرف انرژی آگاهی هایی پیدا کردند. استمرار روند هدفمندی یارانه های می‌توانست به رسیدن این اطلاعات از مرحله‌ی آگاهی به مرحله‌ی عمل نقش سازنده ای داشته باشد. امروز با متوقف شدن هدفمندی یارانه ها و همین طور کاهش میزان صرفه جویی اقتصادی ناشی از صرفه جویی در مصرف انرژی این گزاره ها کم کم در ذهن مردم رنگ می‌بازد. تولید کنندگان لوازم صنعتی و خانگی و اتومبیل‌های بازده بالا متضرر می‌شوند زیرا کسی به خرید کالاهای رده A و بهینه اهمیت مورد انتظار را نخواهد داد.

۳ نتیجه گیری

به نظر می‌رسد، دولت در تلاش برای اجرای شوک درمانی انگیزه های خود را از موارد ذکر شده بالا اخذ نموده است. اما نفی شوک درمانی و کاهش سرعت هدفمندی یارانه ها در نهایت به توقف فرآیند هدفمندی یارانه ها انجامید.

اکنون با توجه به چند نرخي بودن قیمت ارز و البته بالا بودن میانگین قیمت داد و ستد های ارزی صورت گرفته، قیمت بنزین آزاد نیز بسیار اندک است. قیمت الکتریسیته و گاز طبیعی نیز بسیار کاهش یافته است. این امر در کنار تورم بالای بیست درصدی حاکم موجب می‌شود تا کم کم شرایط به زمان پیش از هدفمندی یارانه ها بازگردد.